

Nr 84.

Ankom till riksdagens kansli den 28 mars 1930 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till kammarrätten för budgetåret 1930/1931 m. m.

(3:e avd.)

Uti den till riksdagen den 3 januari 1930 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1930/1931 har Kungl. Maj:t under sjunde huvudtiteln (punkterna 5—7 i det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden nämnda dag) föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, *dels* beräkna ordinarie förslagsanslaget till kammarrätten till oförändrat belopp, 376,200 kronor, *dels* för kammarrättens verksamhet beräkna ett extra anslag av 152,700 kronor, *dels ock* för rese- och traktamentsersättning åt särskilda ledamöter i kammarrätten vid handläggning av mål angående 1928 års allmänna fastighetstaxering beräkna ett extra förslagsanslag av 12,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 31 januari 1930 dagtecknad proposition, nr 68, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för sagda dag, föreslagit riksdagen att

dels upptaga ordinarie förslagsanslaget till kammarrätten med oförändrat belopp, 376,200 kronor,

dels till upprätthållande av kammarrättens verksamhet för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 146,400 kronor,

dels ock till ersättningar åt särskilda ledamöter i kammarrätten vid handläggning av mål angående fastighetstaxering och virkestaxering anvisa ett extra förslagsanslag av 12,000 kronor.

I fråga om utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till nyssberörda statsrådsprotokoll.

Anledningen till att anslagen i statsverkspropositionen allenast beräknades var, att kammarrätten, efter remiss den 20 december 1929, i utlåtande den 27 i samma månad angående vissa ifrågasatta ändringar i ämbetsverkets arbets sätt, för vilka redogörelse lämnats i statsrådsprotokollet, föreslagit en anordning, vilken krävde ändring i taxeringsförordningen och i vilken fråga departementschefen då icke var beredd att fatta ståndpunkt.

I fråga om användningen av det till kammarrätten anvisade ordinarie anslaget gäller enligt Kungl. Maj:ts beslut den 12 april 1929, att antalet befattningar å kammarrättens ordinarie avlöningsstat jämte de för vederbörande befattningar avsedda lönegrader skall från och med den 1 juli 1929 vara bestämt på följande sätt:

Befattning	Lönegrad
1 president	A 3
18 kammarrättsråd	B 30
1 sekreterare.....	B 24
1 aktuarie	B 21
8 notarier	B 21
1 kansliskrivare.....	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
2 kanslibiträden	B 7
3 expeditionsvakter.....	B 5
3 kontorsbiträden	B 4
1 skrivbiträde	B 2

samt att å överflyttningsstat skola från och med den 1 juli 1929 vara upptagna följande befattningar, nämligen:

Befattning	Lönegrad
1 byråchef	B 30
1 förste kanslisekreterare	B 26
1 andre kanslisekreterare	B 21.

Kungl. Maj:t har vidare förenämnda dag fastställt följande ordinarie stater för kammarrätten, att tillämpas från och med den 1 juli 1929:

A. Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor 331,200
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	» 3,500
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.....	» 13,000

Förslagsanslag kronor 347,700.

B. Överflyttningsstat.

Avlöningar och vikariatsersättningar, förslagsanslag kronor 28,500.

Vad angår det för budgetåret 1929/1930 anvisade extra anslaget till upprätthållande av kammarrättens verksamhet har Kungl. Maj:t, likaledes den 12 april 1929, förklarat bland annat,

att med anlitan av detta anslag må hos kammarrätten tills vidare under budgetåret 1929/1930 vara anställda

dels följande befattningshavare med placering i angivna lönegrader, nämligen:

Befattning	Lönegrad
8 assessorer	B 27
1 extra föredragande.....	B 24
3 extra kontorsbiträden	B 4
2 extra skrivbiträden	B 2

dels ock 9 amanuenser;

samt att kammarrätten må av förevarande anslag, i mån av behov, bestrida dels ersättning till vikarier för de från anslaget avlönade befattningshavare m. m. med högst 4,000 kronor samt ökad renskrivningskostnad i ämbetsverket med högst 3,000 kronor, dels ock arvode åt ordföranden å den särskilda divisionen för handläggning av mål angående 1928 års allmänna fastighetstaxering med 500 kronor för år räknat, ökad kostnad för biträde av icke-ordinarie kanslipersonal i anledning av handläggningen av berörda mål med 3,000 kronor och av samma anledning ökad kostnad för vakthållning med 2,000 kronor.

I detta sammanhang må erinras, att Kungl. Maj:t efter av kammarrätten i skrivelse den 24 oktober 1929 gjord framställning genom beslut den 22 november 1929 medgivit, att å kammarrättens avdelning för handläggning av mål angående fastighetstaxering eller virkestaxering må tills vidare anställas dels för en tid av sex månader, räknat från och med den 10 december 1929, ej mindre — med anlitanade av det till uppehållande av kammarrättens verksamhet å innevarande budgetårs riksstat anvisade extra anslaget å 123,200 kronor — ytterligare en assessor såsom föredragande än även en amanuens med heltidstjänstgöring, dels ock för tiden från och med den 1 december 1929 till innevarande budgetårs utgång en amanuens med halvtidstjänstgöring. Enligt Kungl. Maj:ts beslut skola de för avlönande av ifrågavarande amanuenser erforderliga medlen, högst 3,638 kronor 50 öre, utgå från sjunde huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter.

Sedan i statsrådsprotokollet redogörelse lämnats dels för kammarrättens i särskilda skrivelser framlagda förslag om anslag till kammarrätten och dess verksamhet m. m. för budgetåret 1930/1931, dels ock för en inom finansdepartementet utarbetad promemoria angående fastighetstaxeringsavdelningen samt kammarrättens däröver avgivna yttrande, har departementschefen anfört i huvudsak följande:

»Innan jag angiver min ståndpunkt till de nu uppkomna frågorna om ordnande av kammarrättens arbete under den närmaste framtiden, vilka äro av beskaffenhet att inverka på bedömandet av anslagsbehovet under budgetåret 1930/1931, vill jag meddela, att enligt från kammarrätten under hand inhämtade, delvis såsom preliminära betecknade uppgifter, sammanlagda antalet under år 1929 till kammarrätten inkomna mål utgjort 8,266, därav 2,374 mål angående fastighets- eller virkestaxering, 4,149 andra beskattnings-

mål, 1,276 fattigvårds-, barnavårds- och mantalsskrivningsmål samt 467 anmärknings- och avlöningsmål. Antalet under året avgjorda mål uppgår till 7,116 eller, fördelat på nyssnämnda grupper av mål, respektive 391, 4,819, 1,369 och 537. Härav framgår, att kammarrättens arbetsbalans visserligen i sin helhet stegrats med omkring 1,150 mål, men att denna stegring utslutande är beroende på tillströmningen av fastighetstaxeringsmål, under det att beträffande samtliga övriga grupper av mål balansen icke obetydligt nedgått eller med något över 800 mål.

Av den vid årsskiftet befintliga balansen, tillhopa något över 11,200 mål, tillhöra något över 2,700 fastighetstaxeringsavdelningen och alltså omkring 8,500 mål övriga delar av kammarrätten.

Jag erinrar vidare, att kammarrättens ledamotspersonal, tillhopa 18 kammarrättsråd, 2 tjänstemän å överflyttningsstat och 8, under halva budgetåret 1929/1930 9 assessorer, för närvarande är indelad till tjänstgöring å fem divisioner, nämligen å fastighetstaxeringsavdelningen 4 kammarrättsråd såsom ledamöter och 4 assessorer såsom föredragande, å avdelningen för handläggning av anmärknings- och avlöningsmål 6 ledamöter samt å envar av de tre övriga divisionerna 5 ledamöter. Å de tre sistnämnda divisionerna föredragas mål, förutom av ledamöterna, jämväl av en för dessa divisioner gemensam extra föredragande.

Såsom kammarrätten framhållit, torde med hänsyn till balansens omfattning någon minskning av ledamotspersonalen för närvarande icke böra äga rum. Fastmer hava omständigheter tillkommit, som nödvändigögra åtgärder för en hastigare avarbetning av balansen än som är möjlig med nuvarande organisation. Jag syftar härvid närmast på det förhållandet att, å ena sidan, arbetsprodukten å fastighetstaxeringsavdelningen, beräknad i antalet per sessionsdag avgjorda mål, hittills väsentligt understigit den beräknade och, å andra sidan, att, enligt vad jag inhämtat, till länsstyrelserna vid årsskiftet inkommit till kammarrätten ställda besvär i fastighets- och virkestaxeringsmål, härrörande från 1929 års taxering, till ett antal av över 600, av vilka vissa virkestaxeringsmål kunna förutses vara av vidlyftig och tidsödande beskaffenhet. Härtill kommer, att, vad kammarrätten i övrigt angår, jämväl besvärsmålen från 1929 års inkomsttaxering, vilkas antal synes kunna uppskattas till inemot 4,300, torde komma att kräva väsentligt längre tid än motsvarande antal mål från föregående års taxeringar, enär 1929 års taxering är den första, i avseende å vilken de nya skattelagarna ägt tillämpning. Att för ernående av en ökad arbetsprodukt ytterligare utöka kammarrättens ledamotsantal synes emellertid av flera skäl icke böra ifrågakomma och har ej heller av kammarrätten föreslagits. I stället torde man böra inrikta sig på att på bästa möjliga sätt utnyttja den nuvarande ledamotspersonalens arbetskrafter. Beträffande de förslag, vilka i sådant hänseende framställts i den till kammarrätten remitterade promemorian och i ämbetsverkets däröver avgivna utlåtande, hänvisar jag till den av mig härutinnan lämnade redogörelsen.

Vad beträffar fastighetstaxeringsavdelningen framgår av redogörelsen, att arbetet å densamma för närvarande är ordnat på ett från arbetet å övriga divisioner avvikande sätt. Under det att å alla övriga divisioner föredragningen ombesörjes av ledamöterna själva — bortsett härvid från den å tre divisioner delade föredragningen av en extra föredragande — tjänstgöra å fastighetstaxeringsavdelningen icke mindre än 4 kammarrättsråd såsom ledamöter utan föredragningskyldighet och 4 assessorer såsom föredragande utan ledamotsställning, varjämte i avgörandet av varje mål regelmässigt deltaga två av de av Kungl. Maj:t utsedda sakkunniga särskilda ledamöterna. Att avdelningen erhållit en så beskaffad sammansättning har berott förnämligast därpå, att man trott sig på sådant sätt såväl vinna en snabbare handläggning av fastighetstaxeringsmålen som ernå en större enhetlighet och säkerhet i avgörandet dels därigenom att praktisk förfarenhet i värdesättning av fastighet bleve bättre representerad än tidigare och dels därigenom att av lagfarna ledamöter allenast ordinarie skulle äga deltaga i avgörandet, vilket ansetts vara av särskild betydelse med hänsyn till att kammarrätten i övervägande flertalet av hithörande mål är sista instans.

Förväntningen å snabbare behandling av fastighetstaxeringsmålen har hittills ej uppfyllts. Även med behörig hänsyn tagen till de fördröjande omständigheter, som kunna hänföras till avdelningens egenskap av nyorganisation, kvarstår såsom slutsats av erfarenheten från avdelningens hittills nådda arbetsresultat, att ytterligare åtgärd för handläggningens påskyndande synes erforderlig. Vid övervägande inom finansdepartementet av de för ändamålet tänkbara utvägarna har närmast framstått anordningen av en begränsad föredragningsplikt för kammarrättsråden. Inför det bestämda motstånd, som detta alternativ mött från kammarrätten, har jag stannat vid den i promemorian jämväl antydda och av kammarrätten vidare utförda tanken att tillerkänna föredragande ställning såsom ledamot i de av honom föredragna målen. Det vill synas som om man skulle kunna uppgiva de betänkligheter, som tidigare mött mot att låta lagfaren ledamot utanför de ordinarie ledamöternas krets deltaga i avgörandet. Vid bedömandet av denna fråga synes man böra beakta, hurusom i regel i fastighetstaxeringsmål, där den till kammarrättens avgörande hänskjutna frågan är av *rättslig* natur, talan får fullföljas mot kammarrättens utslag. Så är t. ex. fallet beträffande fråga, huruvida egendom i beskattningsavseende är att hänföra till fastighet, huruvida fastighet är underkastad skatteplikt (objektiv skatteplikt) eller vem skattskyldighet för fastigheten åligger (subjektiv skattskyldighet). Vidare kan en jämförelse ske med vissa andra under kammarrättens domsrätt hörande mål av ofta invecklad och svår beskaffenhet såsom fattigvårds- och vissa anmärkningsmål, i vilka talan regelmässigt icke må fullföljas men i vilkas avgörande icke-ordinarie ledamöter likväl må deltaga. Att särskild föredragande tillerkännes ledamots ställning i de av honom föredragna målen, innebär för övrigt icke någon nyhet inom dom-

stolsväsendet; en sådan anordning förekommer med avseende å de s. k. referentfiskalerna i hovrätterna.

På de sålunda anförda skälen ansluter jag mig alltså till kammarrättens förslag om sådan ändring i 126 § 1 mom. taxeringsförordningen, att föredragandena å avdelningen erhålla rösträtt vid avgörandet. Detta innebär, att föreskriften i nämnda författningsrum, att i handläggningen skola deltaga tre av kammarrättens ordinarie ledamöter, ändras därhän, att i handläggningen skola deltaga tre ledamöter, av vilka minst två ordinarie. Särskilt förslag om sådan författningsändring torde jag senare i dag få anmäla.

Jag är icke beredd att nu taga ståndpunkt till frågan, huruvida det för påskyndande av avarbetningen av kammarrättens arbetsbalans kan anses erforderligt att, såsom flera kammarrättsledamöter tänkt sig, undantaga virkestaxeringsmålen från fastighetstaxeringsavdelningens arbetsområde och låta dessa mål föredragas i anslutning till motsvarande inkomstskattemål. Skulle det emellertid visa sig, att avdelningens arbetsresultat i fortsättningen icke kan i mera avsevärd mån uppbringas över det hittills uppnådda, torde detta spörsmål böra upptagas till ingående prövning.

På sätt i promemorian föreslagits och kammarrätten lämnat utan anmärkning torde föredragande böra befrias från honom åliggande expeditionsskyldighet och denna överflyttas å annan tjänsteman. Beträffande de föreskrifter, som härutinnan och i övrigt böra av Kungl. Maj:t meddelas under förutsättning att de åsyftade ändringarna i avdelningens arbetssätt komma till stånd, torde åtgärd böra vidtagas först sedan riksdagen fattat beslut i ämnet. I sammanhang därmed synes också böra upptagas frågan, vilka bestämmelser böra meddelas om den föredragning av andra mål än fastighets- eller virkestaxeringsmål, som, enligt vad kammarrätten förutsatt, skulle fullgöras av andra ordinarie ledamöter å avdelningen än ordföranden.

Såsom följd av det ändrade arbetssättet å fastighetstaxeringsavdelningen skulle ett av de å avdelningen tjänstgörande kammarrättsråden kunna förflyttas till annan division, utan att man av sådan anledning skulle vederstå någon minskning av fastighetstaxeringsavdelningens arbetsresultat. Av denna överflyttning skulle, såsom kammarrätten närmare utvecklat, följa, att för andra avdelningar än fastighetstaxeringsavdelningen och avdelningen för anmärknings- och avlöningsmål skulle återstå 16 ledamöter, vilka lämpligen kunna fördelas till tjänstgöring å 4 divisioner. För att emellertid en mera avsevärd ökning av arbetsresultatet skall kunna vinnas, erfordras, på sätt kammarrätten framhållit, förordnande av ytterligare en extra föredragande.

Vad jag sålunda föreslagit innebär beträffande ledamotspersonalen inga andra ändringar än att den assessor, för vilken under innevarande budgetår beräknats avlöning från anslaget till kammarrättens verksamhet under allenast sex månader, skulle, i mån av behov, tjänstgöra under hela budgetåret 1930/1931 ävensom att för samma budgetår skulle förordnas ytterligare en extra föredragande.

I fråga om kanslipersonalen inom ämbetsverket må till en början erinras, att ledamöternas behov av biträde av sådan personal i regel är tillgodosett sålunda, att en notarie tjänstgör som biträde åt två ledamöter eller att en ledamot biträdes av en amanuens med halvtidstjänstgöring. Å fastighetstaxeringsavdelningen anses varje föredragande böra åtnjuta biträde av en notarie eller heltidsamanuens, varjämte en notarie anses bliva fullt sysselsatt med de göromål, som inom kammarrätten i övrigt bestridas av sekreteraren och aktuarien, ävensom med biträde åt de två ordinarie ledamöter å avdelningen, vilka enligt kammarrättens förslag i viss mindre omfattning skulle föredraga andra mål än fastighet- eller virkestaxeringsmål. Staten för kammarrätten upptager 8 notarier, vartill kommer en i tjänsteavseende med dem likställd, å överflyttningsstat i kammarrätten uppförd andre kanslisekreterare. Å det extra anslaget till kammarrättens verksamhet är för innevarande budgetår avlöning beräknad för 9 halvtidsamanuenser. Vid bifall till vad jag förut föreslagit i fråga om arbetets ordnande skulle, enligt nyss angivna regler för beräkning av biträdeshjälp och under förutsättning att den såsom sekreterare och aktuarie å fastighetstaxeringsavdelningen tjänstgörande notarien uteslutande blir upptagen med honom i sådan egenskap och såsom biträde åt ordinarie ledamöter åvilande göromål, erfordras, utöver för innevarande budgetår beräknad kanslipersonal, ytterligare 2 heltidsamanuenser och 1 halvtidsamanuens.

Ehuru en sådan förstärkning av kanslipersonalen kan synas avsevärd, har jag dock, med hänsyn till önskvärdheten av att arbetet icke må försenas i följd av otillräcklig tillgång på biträde av kanslipersonal, likväl funnit mig böra biträda vad kammarrätten härutinnan hemställt. I enlighet med vad kammarrätten begärt torde det för vaktmästarbiträde å fastighetstaxeringsavdelningen beräknade beloppet, nu 2,000 kronor, böra höjas med 200 kronor.

— — — — —

För kostnader för de icke lagfarna ledamöternas å fastighetstaxeringsavdelningen rese- och traktamentsersättning har kammarrätten äskat samma anslag som för innevarande budgetår eller 12,000 kronor. Då emellertid jämväl kostnaden för arvoden åt de särskilda ledamöterna bestrides från detta anslag och detsamma avser ersättning åt särskilda ledamöter vid handläggning av alla mål angående fastighetstaxering och virkestaxering, bör anslagets rubrik avfattas i överensstämmelse därmed.

Beträffande beräkningen av anslagen till kammarrätten må anföras följande.

Det ordinarie förslagsanslaget till kammarrätten påverkas ej av mina förut framförda förslag och torde förty böra upptagas till oförändrat belopp.

I enlighet med vad jag förut förordat skulle från det extra anslaget till kammarrättens verksamhet bestridas, utöver vad nu bekostas från motsvarande anslag å 123,200 kronor, dels avlöning till följande personal, nämligen 1 assessor under ett halvt år, 1 extra föredragande samt 2 heltids- och 1 halvtidsamanuens, dels ock ökad kostnad för vakthållning å fastighetstaxerings-

avdelningen med 200 kronor. Anslaget skulle förty behöva upptagas med ett belopp av i runt tal 146,400 kronor eller 23,200 kronor mera än för innevarande budgetår. Av ifrågavarande anslag böra medel, motsvarande avlöningen till en assessor och en heltidsamanuens, icke omedelbart ställas till kammarrättens förfogande, utan anslaget i dessa delar av Kungl. Maj:t disponeras efter särskild prövning.»

Det förslag till ändring i 126 § 1 mom. taxeringsförordningen, som departementschefen, enligt vad av det förestående framgår, förordat, har i proposition nr 69 förelagts riksdagen och numera av riksdagen bifallits.

*Utskottets
yttrande.*

Under erinran härom och med framhållande av önskvärdheten av att målen å fastighetstaxeringsavdelningen erhålla ett så snabbt avgörande som möjligt, får utskottet tillstyrka, vad Kungl. Maj:t i nu förevarande proposition i skilda hänseenden föreslagit.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) upptaga ordinarie förslagsanslaget till kammarrätten med oförändrat belopp, 376,200 kronor,

b) till upprätthållande av kammarrättens verksamhet för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 146,400 kronor,

samt

c) till ersättningar åt särskilda ledamöter i kammarrätten vid handläggning av mål angående fastighetstaxering och virkestaxering anvisa ett extra förslagsanslag av 12,000 kronor.

Stockholm den 28 mars 1930.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: se under utlåtande nr 83.